

TEKIJÄNOIKEUDELLINEN TIETOTURVAOPAS

ESIPUHE

Musiikkia luovat ja tuottavat ihmiset odottavat saavansa oikeudenmukaisen korvauksen siitä luovuudesta, ajankäytöstä ja kovasta työstä jota he tekevät - voidakseen jatkaa työtään, eli musiikin luomista ja tuottamista. Ammattimaisesti musiikkia tekevien henkilöiden toimeentulo on riippuvainen siitä, hankitaanko musiikkia vastikkeellisesti eli ostamalla, vai varastetaanko sitä. Viimeksi mainittuun kuuluu musiikin massakopiointi ja välittäminen internetissä ilman musiikin luoneiden tahojen lupaa.

Valitettavasti esim. opiskelijat ja yhteisöjen ja yritysten tietokoneita ja tietoverkkoja käyttävät työntekijät käyttävät yhteisön järjestelmiä ajoittain myös jakaakseen musiikkia internetissä, tai kopioidakseen musiikkitiedostoja muuhun kuin lain sallimaan yksityiseen tai opetuskäyttöön. Kyse ei ole vain yhteisöjen ja yritysten resurssien tuhlaamisesta vaan myös laittomasta toiminnasta.

Tekijänoikeusvarkauden salliminen lisää järjestelmänne tietoturvallisuus- ja -suojariskejä ja saattaa sekä käyttäjät että yhteisönne alttiiksi oikeussyytteille. Se antaa myös täysin väärän viestin vastuullisesta muiden luoman aineiston käytöstä esim. opiskelijoille, joiden nykyisin odotetaan välttävän kaikenlaista väärentämistä akateemisessa työssään. Luvatonta toimintaa harjoittavat tulevat kohtaamaan vakavia seurauksia niin julkisella kuin yksityisellä sektorillakin, mikäli he syyllistyvät tekijänoikeudelliseen varastamiseen.

Tämä esite selvittää tekijänoikeudellisen varastamisen ongelmia ja toimenpiteitä niiden välttämiseksi. Kerromme myös, millaisia käytäntöjä voitaisiin luoda yhteisönne ja tietokonejärjestelmienne käyttäjien riskien minimoimiseksi. Tekijänoikeusvarkaus on kaikkien kannalta huonoa businesta!

Arto Alaspää
Toiminnanjohtaja
Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry

MITKÄ OVAT RISKIT?

Musiikin tai muun tekijänoikeudellisesti suojatun materiaalin laiton kopioiminen tietokoneille aikaansaa oikeudellisia ja tietoturvaongelmia.

Tekijänoikeudellinen materiaali on jonkun toisen omaisuutta. Kun työyhteisön tietokoneita tai tietoverkkoja käyttävät kopioivat ja saattavat toiselle kuuluvaa musiikkia saataville ilman tekijänoikeuden haltijan lupaa, kyse ei ole 'kaverille jakamisesta', 'akateemisesta vapaudesta' tai 'lain sallimasta oikeudenhaltijan oikeutta rajoittavasta käytöstä'. Kyse on tekijänoikeusvarkaudesta.

Kun teoksia välitetään luvattomasti toisille yhteisön sisäisen verkon tai internetin kautta, toiminta ei eroa laittoman jakeluverkoston pyörittämisestä. Lienee tarpeetonta sanoa, että tekijänoikeudellisen materiaalin laiton kopioiminen ja välittäminen lisää myös 'rosvotiedostojen' ja palomuuriloukkausten aiheuttamia tietoturvariskejä.

Oikeudellisiin riskeihin kuuluvat kielto- ja rikosluokitukset, asiameskylä ja mahdolliset rikosseuraamukset yhteisöä ja sen käyttäjiä vastaan.

Tekijänoikeus rohkaisee ihmisiä kehittämään luovia sisältöjä kuten musiikkia ja suojelee jokaisen mukana olevan toimeentuloa. Voimassaolevan tekijänoikeus- ja rikoslain mukaan tekijänoikeusvarkaus on loukkaus, josta koituu sekä siviili- että rikosoikeudellisia seuraamuksia. Näin pystytään suojaamaan tärkeää kulttuurista ja taloudellista toimintaa.

Tekijänoikeuden haltijat ja toimeenpanevat viranomaiset käynnistävät säännöllisesti oikeustoimia niitä henkilöitä ja yhteisöjä vastaan, jotka rikkovat tekijänoikeutta tietokonejärjestelmiä hyödyntämällä. Monissa maissa näihin on kuulunut mm. akateemisia käyttäjiä ja muita yhteisöjä, jotka järjestelmiensä avulla kopioivat ja välittävät huomattavia määriä kaupallisia musiikkitiedostoja MP3 muodossa tai muussa formaatissa. Myös Suomessa on jo tällaisia oikeustapauksia käsitelty ja tuomioita annettu.

Useimmat yhteisöt ovat tehneet yhteistyötä oikeudenhaltijoiden kanssa luvattoman materiaalin poistamiseksi, kun sellaista on löytynyt. Monet ovat jo valmistaneet käytännesäännöt, joissa tarkennetaan yhteisön odotuksia tekijänoikeudellisen materiaalin vastuullisesta käyttämisestä.

Laittomien kopioiden ottaminen tekijänoikeudellisesta aineistosta ja niiden välittäminen aiheuttavat tietoturva- ja muita riskejä tietokoneille ja -järjestelmille.

- **Virukset, troijan hevoset ja muu tietoa tuhoava materiaali.** Luvattomat tiedostot, jotka ovat sisältävinään musiikkia tai muuta tekijänoikeusmateriaalia, eivät useinkaan sisällä mitään lupaavaa. Niissä saattaa olla 'epäohjelmia', linkkejä tai muuta materiaalia, joka muodostaa vaaran tietojärjestelmien toimivuudelle.
- **Spyware.** Eräät peer-to-peer ohjelmat sisältävät dokumentoimattoman 'vakoojaohjelman', joka raportoi tietokonekäyttöä, jakaa mainoksia sekä muuta ei-toivottua materiaalia ja jonka poistaminen vaatii huomattavasti aikaa aiheuttaen joissain tapauksissa myös tietokonevaurioita.
- **Palomuuririkkomukset.** Erityisesti tiedostojen peer-to-peer välitysohjelmat voivat edellyttää avointa porttia (1214, 6346, 6347, 6666, 6699, 7777, 8888 tai muu portti) käyttäjän koneen ja avoimen verkon välille. Kyseessä on yksinkertaisesti aukko verkkotyöskentelyn turvallisuuden takaamiseksi käyttämässänne palomuurissa.
- **Kaistatila ja resurssi-ongelmat.** Luvattomat musiikkitiedostot voivat myös syödä useita gigabitejä palvelimen ja PC:n kovalevytilasta. Luvaton lataaminen, syöttäminen ja luettelointi (kuten esimerkiksi laittomissa peer-to-peer palveluissa) voi vaikuttaa dramaattisesti sisäisen verkon ja internetin kaistatilaan.

MITÄ ON TEHTÄVISSÄ?

Asettakaa selkeä käytännesääntö tekijänoikeusvarkauksien torjumiseksi.

Käyttäjien, henkilökunnan ja IT henkilöstön tulee ymmärtää, että toiselle kuuluvan musiikin tai muun tekijänoikeusmateriaalin luvaton kopiointi tai välittäminen ei ole laillista käyttöä, vaan tekijänoikeusvarkaus, jota yhteisönne ei suvaitse.

Tämä viesti on parhaiten sisällytettävissä yhteisönne käytännesääntöihin sekä henkilöstön työssäoloehtoihin. Liitteenä mallimuistio ja mallisäännöt.

Olkaa tietoisia mitä tekijänoikeudellista aineistoa järjestelmänne sisältää.

Useat yhteisöt tekevät jo säännöllisiä tarkastuksia järjestelmässään olevasta tietyntyyppisestä tekijänoikeudellisesta aineistosta kuten ohjelmistoista. Yhteisöjen tulisi tarkastaa yhtä lailla, käytetäänkö heidän järjestelmiään muunlaisen tekijänoikeudellisen aineiston laittomaan varastointiin tai välittämiseen, mukaan lukien musiikki.

Musiikkitiedostot ovat tyypillisesti varastoituja tietokoneelle .mp3, .wma tai .wav formaatissa. Keskimääräinen pakattu kaupallinen äänite vie 3-5 megabittiä tilaa ja on usein löydettävissä \my music tai \shared luettelosta.

Tuhotkaa tekijänoikeudellisen aineiston luvattomat kopiot.

Kaupallisia musiikkiaänitteitä ei juuri koskaan lisensoida mahdollisuudella rajoittamattomaan kopiointiin, verkkovarastointiin ja -jakeluun tai internet jakeluun. Poikkeuksena lailliset ja tunnetut musiikin tilauspalvelut tai suorat lissenssisopimukset oikeudenhaltijan kanssa.

'Yksityinen kopio', 'akateeminen käyttötarkoitus', 'lain sallima rajoituskäyttö', 'arviointikäyttö' tai vastaavat perustelut eivät oikeuta tekijänoikeudellisesti suojatun aineiston mielivaltaiseen kopiointiin ja välittämiseen.

Suojatun musiikkiaineiston levittämiseen tarvitaan aina oikeudenhaltijan lupa. On suositeltavaa, että pyydätte ja säilytätte todisteita järjestelmässänne olevien kaupallisesti tuotettujen musiikkitiedostokopioiden laillisuudesta.

Käyttäkää varotoimenpiteitä tulevien loukkausten torjumiseksi.

Yhteisöillä on käytössä erilaisia teknisiä varotoimia tekijänoikeudellisen aineiston laittoman kopioinnin vähentämiseksi:

- **Palomuurimäärittelyt:** yhteisönne internet palomuri voidaan konfiguroida laittomien kopioiden ja palveluiden estämiseksi.
- **Tutkiminen portilla:** on olemassa ohjelmistosovelluksia, jotka havaitsevat yritykset käynnistää peer-to-peer tiedostonvaihtopalvelu tai liittyä sellaiseen. Kyseisen tyyppiset palvelut ovat laajalti laittoman materiaalin ja toiminnan lähteenä.
- **Virustorjunta:** päivitetyn anti-virus ohjelmiston avulla voi torjua viruksia, spyware ja muuta aineistoa sisältävät haitalliset tiedostot.
- **Automaattinen inventointi:** kaupallisia ohjelmistoja on saatavilla asennettujen sovellusten ja tiedostojen inventoimisen suorittamiseksi.

Tekijänoikeusasioita valvovan toimihenkilön nimeäminen

Jonkun yhteisöstänne tulisi olla vastuussa järjestelmänne suojaamisesta tekijänoikeusvarkauksia vastaan. Monissa yhteisöissä IT- tai talousjohtaja huolehtii asiasta. Kyseisen henkilön tulee olla riittävän kokenut voidakseen edellyttää yhteisön säännöiltä jatkuvaa yhteensopivuutta, voidakseen toimia asianmukaisesti laittoman materiaalin poistamiseksi ja voidakseen tarvittaessa suorittaa päätöksiä ja kurinpitotoimenpiteitä.

MUISTIO

VASTAANOTTAJA: (Jakelulista)
LÄHETTÄJÄ: (Henkilön nimi ja asema)
ASIA: Käytännösäännöt tekijänoikeudellisen materiaalin hyödyntämisestä
PÄIVÄYS:

Tämän muistion tarkoitus on muistuttaa teitä (yhteisön nimi):n säännöistä tekijänoikeudellisen materiaalin käyttämisestä () :n tietokoneissa, verkossa ja muissa viestimissä.

Tekijänoikeudellisen materiaalin välittäminen (mm. internetin kautta) ja kopiointi ilman oikeudenhaltijan lupaa muuhun kuin yksityiseen käyttöön tai muuhun lain sallimaan käyttöön on laitonta ja voi altistaa teidät ja (): tekijänoikeuslain mukaiseen siviili- ja rikosoikeudelliseen vastuuseen. Tämä koskee kaikenlaista tekijänoikeudellista aineistoa kuten musiikkia, elokuvia, ohjelmistoja ja muita kirjallisia tai taiteellisia teoksia.

Henkilökunnan ja opiskelijoiden ei tulisi laittaa luvattomia kopioita tekijänoikeudellisesta aineistosta () :n tietokoneille, tietoverkkoihin tai muille tallennusaloille.

Heidän ei myöskään tulisi laittaa tekijänoikeudellista materiaalia internetiin ilman oikeudenhaltijoiden lupaa tai syyllistyä peer-to-peer tiedostoluettelointiin, välittämiseen tai muuhun vastaavaan toimintaan, joka todennäköisesti edesauttaa tai johtaa aineiston tekijänoikeudelliseen loukkaukseen.

Ohessa () :n yksilöidyt säännöt tekijänoikeudellisen materiaalin käyttämisestä. (Henkilön asema):lla on oikeus sääntöjen noudattamisen valvomiseen ja tarvittaessa luvattoman aineiston poistamiseen jos näin ei ole jo tehty.

Jos teillä on kysyttävää, olkaa hyvä ja ottakaa tarvittaessa yhteyttä (lähettäjään).

TEKIJÄNOIKEUDELLISEN AINEISTON KÄYTTÖSÄÄNNÖT

(Yhteisön nimi) kunnioittaa tekijänoikeudellista aineistoa luovien ja jakavien tahojen oikeuksia mukaan lukien musiikki, elokuvat, ohjelmisto ja muu kirjallinen ja taiteellinen toisten luoma aineisto.

() :n henkilökunta tai opiskelijat eivät lataa, varastoi tai saata saataville luvaton tekijänoikeudellista aineistoa () :n sisäisessä verkossa tai internetissä käyttäen () :n järjestelmiä, laitteita tai tallennusalustoja.

() :n henkilökunta tai opiskelijat eivät avusta tai osallistu tekijänoikeudellisen materiaalin loukkaamiseen käyttämällä () :n järjestelmiä tai laitteita peer-to-peer palvelun käyttämiseen, liittymiseen tai luettelointiin.

(Henkilön asema) vastaa näiden sääntöjen toteuttamisesta. Jos syntyy epäilyksiä siitä, voiko henkilöstön jäsen tai opiskelija kopioida tai käyttää tekijänoikeudellista aineistoa sääntöjen mukaisesti, tulee ennen toimimista ottaa yhteyttä (henkilön asema).

Tämän säännön vastaiset toimet voidaan välittömästi keskeyttää ja aineistot poistaa tai takavarikoida.

Tätä sääntöä rikkoviin () :n henkilöstön jäseniin ja opiskelijoihin voi kohdistua sopivaksi harkittuja kurinpitotoimenpiteitä, kuten virasta tai toimesta pidättämistä tai irtisanomista.

Allekirjoitus ja päiväys

Suomen Ääni- ja kuvatallennetuottajat ÄKT ry
Yrjönkatu 3, 00120 Helsinki
Puh. (09) 68034050
Fax (09) 6803 4055
www.ifpi.fi